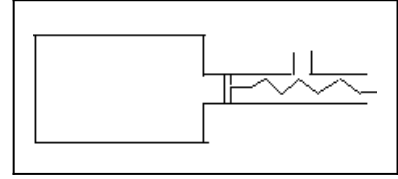

ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI OLYMPIC 30/4
(Khối 11)

Bài 1. Nhiệt học

Một bình có thể tích V chứa 1 mol khí lí tưởng và một cái van bảo hiểm là một xylanh rất nhỏ so với bình, trong đó có một pittông diện tích S giữ bằng lò xo có độ cứng k (hình vẽ)

Khi nhiệt độ là T_1 thì pittông ở cách lỗ thoát một khoảng l .

Nhiệt độ của khí tăng với nhiệt độ T_2 nào thì khí thoát ra ngoài?

2. Quang học

Một thấu kính L bằng thủy tinh đặt trong không khí, có chiết suất $n = 1,5$ được giới hạn bởi hai mặt cầu có bán kính $R_1 = R_2 = 20\text{cm}$. Đặt một vật AB cao 2 cm vuông góc trục chính của thấu kính L (A trên trục chính). Biết ảnh $A'B'$ của vật AB cho bởi thấu kính là ảnh thật cao hơn vật và cách vật 90 cm.

a. Tìm vị trí và độ lớn ảnh $A'B'$?

b. Giả sử lúc đầu vật AB đặt cách thấu kính 30 cm. Hỏi nếu dịch chuyển thấu kính ra xa vật, thì vị trí của ảnh $A'B'$ thay đổi như thế nào?

Đáp án

Bài 1.

Lúc đầu áp suất của khí

$$P_1 = \frac{RT_1}{V} \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

$$\text{Áp lực của khí lên pittông: } F_1 = P \cdot S = \frac{RT_1}{V} \cdot S \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

$$\text{Áp lực của không khí lên pittông: } F_2 = P_0 \cdot S \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

$$\text{Lực đàn hồi của lò xo do co lại một khoảng } x: F_3 = k \cdot x \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

$$\text{Lúc pittông cân bằng: } F_1 = F_2 + F_3 \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

$$\frac{RT_1}{V} \cdot S = P_0 \cdot S + k \cdot x \quad (1) \quad \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

Khí thoát ra ngoài khi lò xo co lại thêm khoảng l

Tương tự như (1)

$$\frac{RT_2}{V} \cdot S = P_0 \cdot S + k \cdot (x + l) \quad (2) \quad \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

$$\text{Lấy (2)-(1): } \Rightarrow \frac{RS}{V} (T_2 - T_1) = k \cdot l \quad \dots\dots\dots (1\text{đ})$$

$$\Rightarrow T_2 = T_1 + \frac{k \cdot l \cdot V}{R \cdot S} \quad \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

Bài 2.

a. Ta có:

$$\frac{1}{f} = (n - 1) \left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} \right)$$

$$\Rightarrow f = 20\text{cm} : \text{thấu kính hội tụ} \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

Theo đề bài vật thật AB qua thấu kính L cho ảnh A'B' là ảnh thật, cao hơn vật nên
 $f < d < 2f$ .....

Khoảng cách giữa vật AB và ảnh A'B':

$$d + d' = 90\text{ cm} \Rightarrow d' = 90 - d$$

$$\text{Mà } \frac{1}{f} = \frac{1}{d} + \frac{1}{d'}$$

$$\Rightarrow d^2 - 90d + 1800 = 0$$

$$\Rightarrow d = 30\text{cm} \text{ và } d = 60\text{ cm} > 2f = 40\text{ cm (loại)} \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

Vậy vật AB đặt cách thấu kính L một đoạn $d = 30\text{ cm}$

Khoảng cách từ ảnh A'B' đến thấu kính là: $d' = 60\text{cm}$

Độ lớn ảnh A'B':

$$|k| = \frac{A'B'}{AB} = \frac{d'}{d} = 2$$

$$\Rightarrow A'B' = k \cdot AB = 4\text{cm} \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

b. Để xác định vị trí của ảnh A'B' chọn vật AB cố định.

Khoảng cách từ vật AB đến ảnh A'B':

$$y = d + d' = d + \frac{df}{d - f} = \frac{d^2}{d - f} = \frac{d^2}{d - 20} \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

Lấy đạo hàm của y theo d ta được:

$$y' = \frac{2d(d - 20) - d^2}{(d - 20)^2} = \frac{d(d - 20)}{(d - 20)^2} \dots\dots\dots (0,5\text{đ})$$

Bảng biến thiên .....

d (cm)	20		30		40		$+\infty$		
d(d-40)	-		-		-	0	+		
d-20	-	0	+		+		+		
y'	+		-		-	0	+		
y (cm)					90		80		$+\infty$

Vậy:

*Khi dịch chuyển thấu kính L ra xa vật AB từ 30 cm đến 40 cm, thì khoảng cách từ ảnh đến vật y giảm từ 90 cm đến 80 cm, nghĩa là ảnh di chuyển về phía vật. .... (1đ)

*Khi tiếp tục dịch chuyển thấu kính ra xa vật từ 40 cm đến vô cực, thì khoảng cách từ ảnh đến vật y giảm từ 80 cm đến vô cực, nghĩa là ảnh di chuyển ngày càng xa vật. .... (0,5đ)